

Virtuální realita a iluzorní vibrace u kriticky nemocných

Mgr. Helena Zimermanová DiS., prof. MUDr. M. Grünerová-
Lippertová PhD

Klinika rehabilitačního lékařství FNKV
3. lékařská fakulta UK Praha

Pacient na ICU z neurorehabilitačního pohledu

Náhlé snížení vjemů přicházejících do CNS a tím i zpětně snížení vjemů z CNS do periferie

- Postižení pohybového aparátu – imobilizační syndrom
- Polyneuromyopatie kriticky nemocných
- Změna senzorické reprezentace těla
- Snížení kognitivních schopností

GARCÍA-MARTÍNEZ, Miguel Ángel, et al. Muscle weakness: Understanding the principles of myopathy and neuropathy in the critically ill patient and the management options. *Clinical Nutrition*, 2020, 39.5: 1331-1344.

DEBARNOT, Ursula, et al. Sensorimotor representation and functional motor changes following short-term arm immobilization. *Behavioral neuroscience*, 2018, 132.6: 595.

HOPKINS, Ramona O.; JACKSON, James C. Neuroimaging after critical illness: implications for neurorehabilitation outcome. *NeuroRehabilitation*, 2012, 31.3: 311-318.

Včasná vertikalizace mobilizace pacienta ICU

- Po stabilizaci stavu pacienta , u pacientů s poškozením CNS zhruba po 72 hod
- Prevence sekundárního poškození
- Včasná rehabilitace interdisciplinárním týmem snižuje následky imobilizace

Podmínky započetí včasné mobilizace:

- Kontrola příznaku bolesti, úzkosti, neklidu a deliria "analgosedace"
- Dostačující respirační rezerva
- Dostačující kardiovaskulární rezerva

- Jako dostačující je považováno:
- Výška středního arteriálního tlaku > 65 nebo < 110 mm Hg
- Systolický krevní tlak < 200 mm Hg
- Tepová frekvence > 40 nebo < 130 / min.
- Arteriální saturace kyslíkem (pulzní oxymetrie) $\geq 88\%$
- Chybějící nutnost vyšší dávky katecholaminu

Co nabízí virtuální realita

Virtuální realita využívá nejpreferovanější smysl člověka, zrak – velké navýšení vstupu do mozku .

Použití virtuální reality může být jak ve formě :

- Pozorování – pohybu , virtuální procházky, prohlížení památek, relaxace apod.
- Terapeuticky.
- Edukativně.
- Herně.

Výhody a nevýhody které známe

Výhody

- Headsety skladné, snadno přenosné.
- Pokud nepoužíváme pro terapii, ale jenom pozorování, snadno finančně dostupné.

Nevýhody:

- ne každý dobře virtuální prostředí snáší, může způsobit vertigo
- Terapeutické sety jsou zatím drahé, ale lépe snášené pacienty.
- Zatím výzkumy na pacientech v postakutních a chronických stavech, použití na ICU zatím bez evidence

Virtuální prostředí

- Semiimmersivní – částečně pohlcující
  - bez headsetu, většinou 3D obraz (3D kino),
terapeutické přístroje typu armeo
- Fullimmersivní – plně pohlcující

Využití 3D VR v neurorehabilitace v počátcích, malá evidence.

Zatím v ČR ze SRN CUREO 3D VR terapie. Podobné v ČR a Vrmedical.

Terapie v semiimmersivním 3D virtuálním prostředí

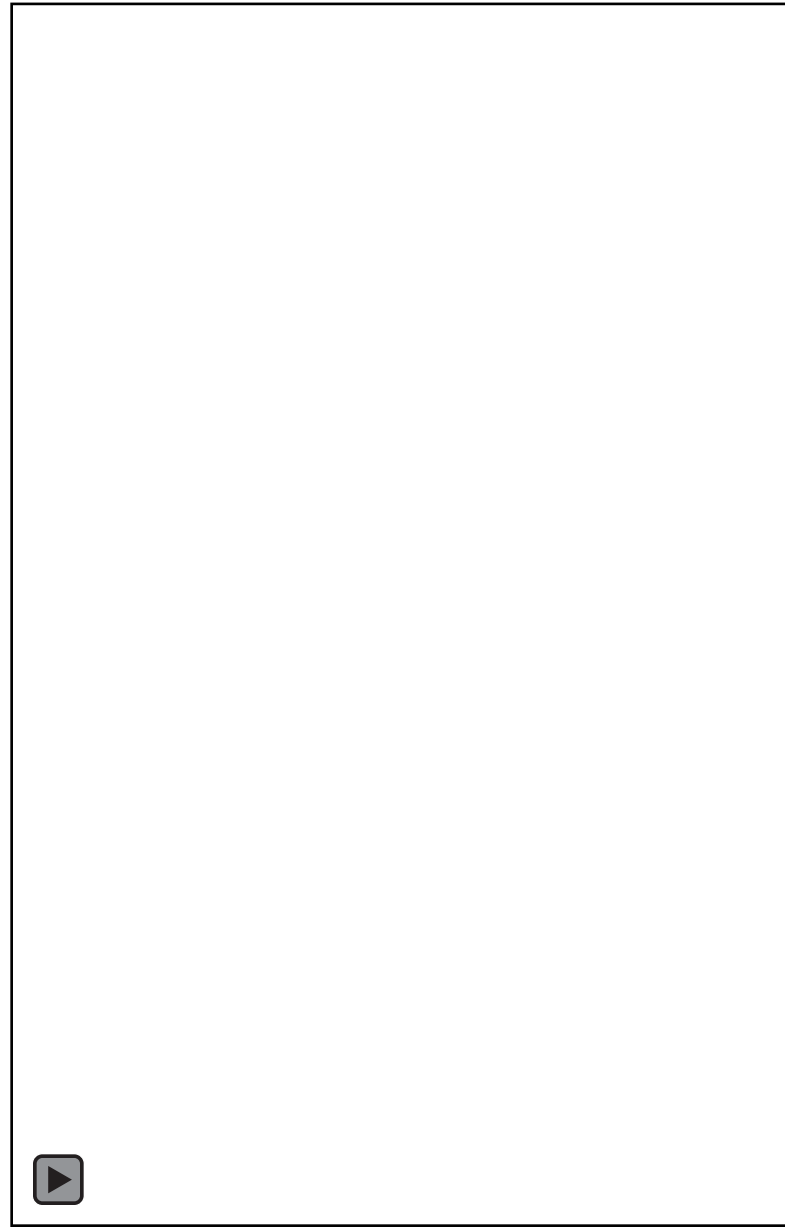

Terapie v 3D VR

Evidence pro použití VR terapie

- VR terapie nabízená jako doplněk ke konvenční terapii dosahuje vyšší úspěšnosti a zlepšuje výsledky léčby.
- Advances in upper limb rehabilitation (Karamians et al. 2020; Mekbib et al. 2020; Lee, 2019).
- Improvements in motor functions (Massetti et al. 2018), daily living skills (Massetti et al. 2018), cognitive functions (Dehn et al. 2020; Massetti et al. 2018), proprioception (Cho et al. 2014), and executive functions (ability to control) (Vieira, 2018).
- VR therapy alone (Karamians, 2020) or in addition to traditional rehabilitation (Afsar et al. 2018; Kiper et al. 2018) shows increased success rate and increased therapeutic outcomes than traditional therapies

Oslovení CNS přes periferii - vibrace

Vibrační stimulace napomáhá k poznání pocitu hloubky těla.

Vibrace aplikujeme zejména na patách, pánevních kostech a nad dlouhými kostmi končetin .

Ztráta fyziologických vibračních impulsů, které vznikají například při chůzi nebo při mluvení, přispívá k urychlenému vývinu **senzorické deprivace** a jejích následných komplikací.

Vibrace a její vliv na Neuroplasticitu a adaptaci neuromuskulárního systému

- **Optimalizace motorického výkonu**, zlepšení zapojení dříve nevyužitých motorických jednotek jsou centrální mechanismy působení vibrací [Issurin et al. Tenenbaum 1999]
- Biochemické látky (**neurotrofní faktory**) jsou uvolňovány prostřednictvím cílených vibračních podnětů, a omezují funkční limitaci nervových buněk, stejně jako podporují nové spojení nervových buněk [Haas et al. 2006] **NEUROPLASTICITA**

- Haas CT, Buhlmann A, Turbanski S, Schmidbleicher D. Proprioceptive and sensorimotor performance in Parkinson's disease. Res Sports Med 2006; 14: 273-287
- Haas CT, Turbanski S, Markitz S, Kaiser I, Schmidbleicher D. Stochastische Resonanz in der Therapie von Bewegungsstörungen. Bewegungstherapie und Gesundheitssport 2006; 1-4
- Haas CT, Turbanski S, Kessler K, Schmidbleicher D. The effects of random wholebody-vibration on motor symptoms in Parkinson's disease. NeuroRehabilitation 2006; 21: 29-36

Terapie iluzorními vibracemi- přístroj Vibramood

- Stimulovaná místa v určitém pořadí do mozku přes periferii vysílají vibrace tak, jako by jsme například chodily, nevýhoda je, že iluzi je narušena pokud máme otevřené oči, zrakový vjem převládne na vibračním.

Způsob aplikace:

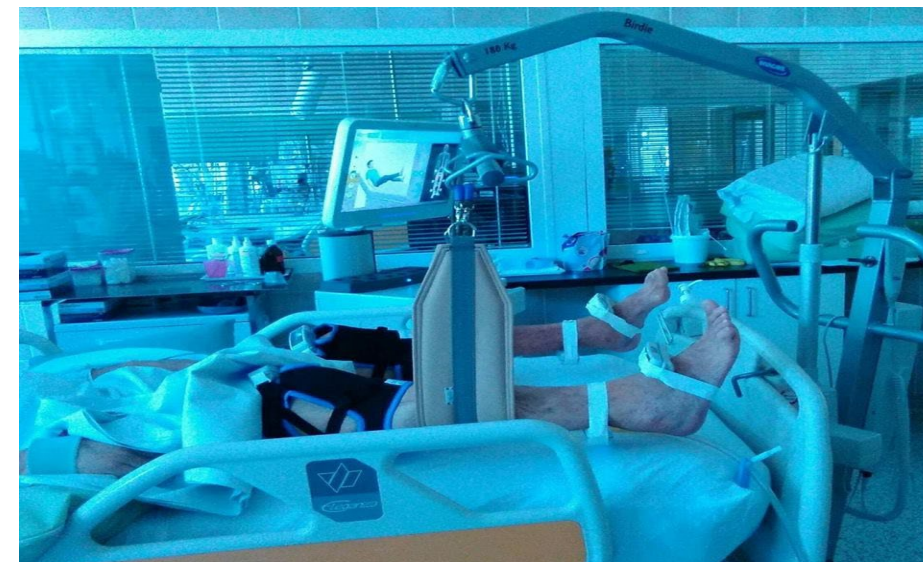
- **12 aplikátorů pro DKK bilaterálně umístíme pomocí elastických ortéz či popruhů na požadovaná místa :**
  - Pod gluteální svaly, k úponu gluteus maximus
  - K počátku svalu musculus rectus femoris
  - K úponu musculus quadriceps femoris
  - K oblasti fossa poplitea
  - V oblasti Achillové šlachy
  - V oblasti retinacula k extenzorům DKK

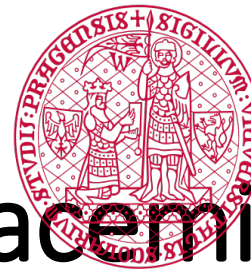

Možný způsob aplikace

- DKK jsou zavěšeny do zvedáku do 10° , aby končetiny a aplikátory nebyly v kontaktu s podložkou.
- Zvolený program je nastavený pomocí ovládací jednotky na stativu pro program chůze po dobu 30 minut.
- Samotná příprava pacienta trvá 5 až 10 minut.

Podmínky a tolerance terapie vibracemi (Vimbramoove)

- 2x denně 30 minut
- 1-7 dní v nízké intenzitě
- monitoring: každých 10 minut hodnoty krevního tlaku (TK), tepové frekvence (TF), dechové frekvence, saturace krve kyslíkem (SpO2)
- definice netolerance: SpO2 < 88 %, zvýšení TF o > 20 % nebo TF < 40/min nebo > 130/min, systolický TK > 180 mmHg nebo střední TK < 65 mmHg nebo > 110mmHg

• Expert consensus and recommendations on safety criteria for active mobilization of mechanically ventilated critically ill adults (HODGSON, C. L. et al., 2014)

Využití přístroje Vibramoov na Anesteziologicko-resuscitačních odděleních (ARO)

Pilotní studie

- 5 pacientů v intenzivní péči starší 18 let s umělou plicní ventilací
- studie probíhala 2 měsíce
- Prokázala, že aplikace přístroje Vibramoov u kriticky nemocných je bezpečná, pacienti ji dobře tolerují a je využitelná v rámci běžného provozu ARO a JIP.

Závěr

- Z hlediska rehabilitace kriticky nemocných pacientů je, dle mého názoru, potřeba na takového pacienta nahlížet jako na osobu se vznikajícím **neurologickým** deficitem.
- Využívat moderní postupy , opustit zažitá dogmata.
- Co můžeme udělat pro mozek?
- Lze oslovit periferní nervstvo i centrum současně?
- Doplnit evidenci u neurorehabilitace pacientů ICU.

Děkuji za pozornost

The difficulty is not creating new ideas, but
escaping from old ones

John Maynard Keynes

3D VR doplnění evidence

Použitelnost a akceptace zařízení VR získala v mnoha studiích velmi pozitivní zpětnou vazbu.

Vlastní testování přístroje CUREO na několika klinikách také ukázalo přirozené přijetí VR rehabilitace.

Pacienti uváděli zvýšenou motivaci, příjemný zážitek z terapie a intuitivní ovládání zařízení.

Většina našich testovacích pacientů vyjádřila přání začlenit CUREO do svého budoucího terapeutického plánu .

- CUREO je jedním z nejmodernějších zařízení, které je založeno na ověřených výsledcích výzkumu v kombinaci s unikátními technologickými znalostmi.
- Ze studií s prokázanými přínosy využívajícími ekvivalentní nebo méně pokročilá zařízení se snaží vývojáři dosáhnout úrovně integrace pacient-VR tak, aby urychlili úspěch terapie a řešili stávající nedostatky jinak dostupné technologie.
- Díky jedinečným funkcím, jako je sonifikace a zrcadlová terapie ve VR, CUREO redefinuje hru virtuální rehabilitace a zároveň ji dělá dostupnou pro každého.

- Deutsche Gesellschaft für Neurorehabilitation (DGNR). S3-Leitlinie „Rehabilitative Therapie bei Armparese nach Schlaganfall“. 2020. www.awmf.org Massetti T., et al. The clinical utility of Virtual Reality in Neurorehabilitation: a systematic review. *Journal of Central Nervous System Disease*. 2018. Volume 10:1-18. Waland A., et al. The feasibility, acceptability, and preliminary efficacy of a low-cost, virtual-reality based, upper-limb stroke rehabilitation device: a mixed methods study. *Disability and Rehabilitation*. 2019. 41(18).
- Afsar S., et al. Virtual Reality in upper extremity rehabilitation of stroke patients: a randomized controlled trial. *Journal of Stroke & Cerebrovascular Diseases*. 2018. 27(12):P3473-3478.
- Cho S., et al. Development of virtual reality proprioceptive rehabilitation system for stroke patients. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*. 2014. 113(1):258-265. Karamians R., et al. Effectiveness of virtual reality- and gaming-based interventions for upper extremity rehabilitation poststroke: a metaanalysis. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*. 2020. 101:885-96.
- Kiper P., et al. Virtual reality for upper limb rehabilitation in subacute and chronic stroke: a randomized controlled trial. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*. 2018. 99(5):P834-842.
- Lee H. The effects of Virtual Reality Training on function in chronic stroke patients: a systematic review and meta-analysis. 2019. Massetti T., et al. The clinical utility of Virtual Reality in Neurorehabilitation: a systematic review. *Journal of Central Nervous System Disease*. 2018. Volume 10:1-18.
- Mekbib D., et al. Virtual reality therapy for upper limb rehabilitation in patients with stroke: a meta-analysis of randomized clinical trials. *Brain Injury*. 2020. 34(4)